

Cauza C-307/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

10 mai 2022

Instanța de trimitere:

Bundesgerichtshof (Germania)

Data deciziei de trimitere:

29 martie 2022

Recurentă-pârâtă:

FT

Intimat-reclamant:

DW

Obiectul procedurii principale

Acțiune formulată de DW pentru obținerea, cu titlu gratuit, a unei copii a documentelor medicale care îl privesc și care există la pârâta FT, medic stomatolog.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, în special a articolului 15 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2016/679; cererea de decizie preliminară este formulată în temeiul articolului 267 TFUE.

Întrebările preliminare

1) Articolul 15 alineatul (3) prima teză coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din Regulamentul [(UE) 2016/679] general privind protecția datelor [denumit în continuare „RGPD”] trebuie interpretat în sensul că operatorul (în speță, medicul stomatolog curant) nu este obligat să furnizeze, cu titlu gratuit, persoanei vizate

(în speță, pacientului) o primă copie a datelor sale cu caracter personal prelucrate de operator în cazul în care persoana vizată nu solicită copia în scopurile menționate în prima teză a considerentului (63) al RGPD, și anume pentru a fi informată cu privire la prelucrarea datelor sale cu caracter personal și pentru a putea verifica legalitatea acesteia, ci în alt scop, care nu este legat de protecția datelor, dar care este legitim (în speță, verificarea existenței unor drepturi în temeiul legislației privind răspunderea medicală)?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

a) În conformitate cu articolul 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD, o dispoziție națională a unui stat membru adoptată înainte de intrarea în vigoare a RGPD poate fi considerată de asemenea ca fiind o restricție privind dreptul la furnizarea, cu titlu gratuit, a unei copii a datelor cu caracter personal prelucrate de operator, astfel cum rezultă din articolul 15 alineatul (3) prima teză coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din RGPD?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la litera a) de la a doua întrebare: articolul 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD trebuie interpretat în sensul că drepturile și libertățile altor persoane pe care le prevede această dispoziție includ de asemenea interesul acestora de a fi scutite de costurile aferente furnizării unei copii a datelor, în temeiul articolului 15 alineatul (3) prima teză din RGPD, și de alte cheltuieli ocazionate de furnizarea copiei?

c) În cazul unui răspuns afirmativ la litera b) de la a doua întrebare: în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD, o dispoziție națională care, în contextul relației medic-pacient, prevede un drept al medicului împotriva pacientului la rambursarea costurilor, întotdeauna și indiferent de împrejurările concrete ale cazului individual, în situația în care medicul furnizează pacientului o copie a datelor cu caracter personal ale pacientului din fișa lui medicală, poate fi considerată ca fiind o restricție privind drepturile și obligațiile care decurg din articolul 15 alineatul (3) prima teză coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din RGPD?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare și a unui răspuns negativ la litera a), b) sau c) de la a doua întrebare: dreptul prevăzut la articolul 15 alineatul (3) prima teză din RGPD include, în contextul relației medic-pacient, un drept la furnizarea de copii ale tuturor elementelor fișei medicale care conține datele cu caracter personal ale acestuia sau vizează doar eliberarea unei copii a datelor cu caracter personal ale pacientului ca atare, lăsând la aprecierea medicului care prelucrează datele să decidă cu privire la modul în care compilează datele pacientului respectiv?

Dispozițiile dreptului Uniunii invocate

Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea

datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor, denumit în continuare „RGPD”), articolul 12 alineatul (5), articolul 15 alineatul (3) prima și a treia teză, articolul 23 alineatul (1), în special litera (i) a acestuia, considerentul (63), în special prima teză a acestuia

Dispoziții de drept național invocate

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”)

Articolul 630f („Documentația privind tratamentul”)

„(1) Practicianul este obligat să păstreze fișa medicală a pacientului pe suport de hârtie sau electronic, în scopul documentării în legătură directă și cronologică cu tratamentul. [...]

(2) Practicianul este obligat să consemneze în fișa medicală a pacientului toate măsurile care, din punct de vedere profesional, sunt esențiale pentru tratamentul actual și viitor, precum și rezultatele acestora, în special istoricul medical, diagnosticele, examinările, rezultatele examinărilor, constatările, terapiile și efectele acestora, intervențiile și efectele acestora, acordurile și explicațiile date. Scrisorile medicale trebuie să fie incluse în fișele medicale.

(3) Practicianul păstrează fișa medicală a pacientului timp de zece ani de la finalizarea tratamentului, cu excepția cazului în care există alte perioade de păstrare prevăzute de alte dispoziții.”

Articolul 630g („Accesul la fișa medicală”)

„(1) La cerere, pacientului i se acordă neîntârziat accesul la fișa sa medicală completă, cu excepția cazului în care există motive terapeutice importante sau alte drepturi substanțiale ale unor terți care împiedică acest acces. [...]

(2) Pacientul poate solicita, de asemenea, copii electronice ale fișei medicale. El trebuie să ramburseze practicianului costurile generate.

[...]”

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 DW solicită lui FT furnizarea gratuită a unei copii a tuturor documentelor medicale care îl privesc existente la FT. FT, rezidentă în Germania, este medic stomatolog. DW era pacientul ei. El consideră că prestările de servicii ale lui FT au fost furnizate în mod incorect. FT consideră că trebuie să furnizeze o copie a documentelor pacientului numai în schimbul rambursării costurilor.

- 2 Amtsgericht (Tribunalul Districtual) a admis cererea formulată de DW. Landgericht (Tribunalul Regional) a respins apelul declarat de FT. Potrivit Landgericht, dreptul lui DW care decurge din articolul 15 din RGPD nu este, în speță, exclus pentru că DW solicită informațiile în vederea examinării drepturilor în temeiul legislației privind răspunderea medicală. Prin recursul introdus la instanța de trimitere, FT își menține cererea de respingere a acțiunii. Admiterea recursului depinde de aspectul dacă instanța de apel a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că cererea – astfel cum a fost formulată de DW – este întemeiată, conform dispozițiilor RGPD. În acest scop, este necesară interpretarea dispozițiilor RGPD, în special a articolului 15 alineatul (3) din acesta.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 3 Instanța de trimitere arată că, potrivit dispozițiilor de drept național, și anume articolele 630f și 630g din BGB, FT nu este obligată să pună la dispoziția lui DW, cu titlu gratuit, copii ale documentelor medicale care îl privesc.
- 4 Cu toate acestea, un drept al lui DW la eliberarea cu titlu gratuit ar putea rezulta în mod direct din articolul 15 alineatul (3) coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din RGPD. RGPD este aplicabil în speță *ratione temporis* și *ratione materiae*. Din articolul 15 alineatul (3) prima și a doua teză din RGPD coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din acest regulament, rezultă că operatorul trebuie în principiu să furnizeze cu titlu gratuit prima copie a datelor cu caracter personal care fac obiectul prelucrării.

Cu privire la prima întrebare

- 5 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 15 alineatul (3) prima teză coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din RGPD trebuie interpretat în sensul că operatorul nu este obligat să furnizeze, cu titlu gratuit, persoanei vizate o primă copie a datelor sale cu caracter personal prelucrate de operator atunci când persoana vizată nu solicită copia în vederea urmăririi scopurilor menționate în prima teză a considerentului (63) al regulamentului, și anume pentru a fi informată cu privire la prelucrare și pentru a verifica legalitatea acesteia, ci într-un alt scop, care nu are legătură cu protecția datelor, dar care este legitim (în speță, drepturi în temeiul legislației privind răspunderea medicală).
- 6 Potrivit unei opinii, un drept la furnizare nu se poate întemeia pe articolul 15 alineatul (3) prima teză coroborat cu articolul 12 alineatul (5) din RGPD atunci când sunt urmărite alte interese decât cele în materie de protecție a datelor – așadar, atunci când, precum în speță, interesul de a obține informații se întemeiază pe necesitatea de a putea pregăti revendicarea unor drepturi în temeiul legislației privind răspunderea medicală.

- 7 Instanța de trimitere are îndoieli că o asemenea opinie este corectă. Desigur, drepturile persoanei vizate și obligațiile operatorului în temeiul articolului 15 din RGPD au scopul de a permite persoanei vizate să fie informată cu privire la prelucrarea datelor și să verifice legalitatea acesteia [a se vedea de asemenea Hotărârea Curții de Justiție din 20 decembrie 2017, Nowak, C-434/16, EU:C:2017:994, punctul 57 cu privire articolul 12 litera (a) din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date]. Cu toate acestea, potrivit modului de redactare a articolului 15 din RGPD, existența drepturilor și obligațiilor reglementate de acesta nu depinde de o motivație a persoanei vizate care să corespundă obiectivului de protecție sus-menționat și nu impune ca ea să își motiveze solicitarea privind furnizarea de informații și a unei copii.
- 8 Prin urmare, legiuitorul Uniunii a intenționat – potrivit instanței de trimitere – să lase la libera voință a persoanei vizate dacă și pentru ce motive își exercită drepturile care îi revin în temeiul articolului 15 din RGPD. Această opinie este susținută și de împrejurarea că, prin furnizarea de informații și a unei copii în temeiul articolului 15 din RGPD, persoana vizată poate să fie informată cu privire la prelucrarea datelor și să verifice legalitatea acesteia, inclusiv atunci când a solicitat-o pentru alte motive, astfel încât obiectivul dispoziției poate fi, în cele din urmă, atins indiferent de motivația persoanei vizate. Prin urmare, în opinia instanței de trimitere, o solicitare, întemeiată pe articolul 15 alineatul (3) din RGPD, de eliberare a unei copii a datelor prelucrate – chiar dacă nu este motivată de obiectivul de protecție al dispoziției – nu trebuie considerată nici ca o cerere vădit nefondată, nici ca o cerere excesivă în sensul articolului 12 alineatul (5) a doua teză din RGPD.
- 9 De asemenea, aceasta nu constituie o solicitare abuzivă. Într-adevăr, în Hotărârea din 26 februarie 2019, N Luxembourg 1 și alții (C- 115/16, C- 118/16, C- 119/16 și C- 299/16, EU:C:2019:134, punctele 98, 102 și 124), Curtea de Justiție a explicat că, din principiul general potrivit căruia dreptul Uniunii nu poate fi invocat în mod fraudulos sau abuziv, decurge faptul că un stat membru trebuie să refuze aplicarea dispozițiilor de drept al Uniunii atunci când acestea nu sunt invocate în vederea realizării obiectivelor urmărite de acestea, ci în scopul de a beneficia de un avantaj conferit de dreptul Uniunii, deși condițiile pentru a beneficia de acest avantaj nu sunt îndeplinite decât formal. Constatarea unui abuz presupune, pe de o parte, ca o apreciere globală a împrejurărilor obiective să determine, în pofida respectării formale a condițiilor prevăzute de normele Uniunii, nerealizarea obiectivului reglementării și, pe de altă parte, un element subiectiv, și anume intenția de a obține un avantaj prevăzut de dreptul Uniunii prin crearea în mod artificial a condițiilor corespunzătoare. Potrivit instanței de trimitere, aceste două condiții din hotărârea menționată anterior nu sunt însă îndeplinite doar pentru că solicitarea lui DW de furnizare a unei copii a datelor prelucrate în temeiul articolului 15 alineatul (3) prima teză din RGPD nu este motivată de obiectivul de protecție al acestei dispoziții.

- 10 Potrivit instanței de trimitere, nici din Hotărârea Curții de Justiție din 17 iulie 2014, YS și alții (C-141/12 și C-372/12, EU:C:2014:2081, punctele 45 și 46) nu rezultă o concluzie diferită. În acel caz, discuția viza, potrivit instanței de trimitere, stabilirea obiectului dreptului de acces ținând seama de obiectivul de protecție al acestuia, și anume dacă un drept de acces în temeiul legislației privind protecția datelor ar putea acoperi analiza juridică conținută într-un proiect de document administrativ privind acordarea unui permis de ședere. În schimb, în speță, se pune problema dacă o motivație a cererii care nu intră în sfera obiectivului de protecție poate avea o influență în ceea ce privește legitimitatea solicitării.

Cu privire la a doua întrebare

- 11 Prin întrebările menționate la punctul 2, instanța de trimitere solicită să se stabilească modul în care trebuie interpretată, în lumina RGPD, dispoziția prevăzută de dreptul național privind costurile aflate în sarcina pacientului. În acest scop, este necesară interpretarea articolului 23 alineatul (1) din RGPD. În temeiul acestei dispoziții, legislația statelor membre care se aplică operatorului poate restricționa, printre altele, obligațiile și drepturile prevăzute la articolele 12-22 din RGPD prin intermediul unor măsuri legislative, cu condiția ca o astfel de restricție să respecte esența drepturilor și libertăților fundamentale și să constituie o măsură necesară și proporțională care să asigure unul dintre obiectivele enumerate la articolul 23 alineatul (1) literele (a)-(j) din RGPD.
- 12 FT se întemeiază în această privință pe obiectivul privind protecția drepturilor și libertăților altor persoane, menționat la articolul 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD, și susține că dispoziția privind costurile prevăzută la articolul 630g alineatul (2) a doua teză din BGB este o măsură necesară și proporțională pentru a proteja interesele legitime ale medicului (stomatolog) curant.

Cu privire la a doua întrebare litera a)

- 13 Această întrebare urmărește să se clarifice dacă și dispoziții naționale care – precum, în speță, articolul 630g din BGB – au fost adoptate înainte de intrarea în vigoare a RGPD trebuie să fie evaluate în raport cu dispozițiile menționate din RGPD.

Cu privire la a doua întrebare litera b)

- 14 În cazul unui răspuns afirmativ la a doua întrebare litera a), așadar, în cazul în care articolul 630g din BGB trebuie să fie evaluat, printre altele, în raport cu articolul 23 alineatul (1) din RGPD, este necesară în mod specific interpretarea articolului 23 alineatul (1) litera (i) din regulament.
- 15 Dispoziția privind costurile prevăzută la articolul 630g din BGB ia în considerare interesele economice ale părții care efectuează tratamentul și – potrivit FT – de asemenea împrejurarea de a evita o solicitare nejustificată de către pacienți a

documentelor care îi privesc. Se ridică astfel problema dacă articolul 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD trebuie interpretat în sensul că drepturile și libertățile altor persoane menționate la acest articol includ și interesul acestora de a fi scutite de costurile aferente furnizării unei copii a datelor în conformitate cu articolul 15 alineatul (3) prima teză din RGPD și de alte cheltuieli ocazionate de furnizarea copiei.

- 16 Se contestă totuși posibilitatea ca noțiunea de drepturi și libertăți ale altor persoane, prevăzută la articolul 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD, să includă și interese economice.

Cu privire la a doua întrebare litera c)

- 17 În ipoteza în care se consideră că dispoziția articolului 630g alineatul (2) a doua teză din BGB constituie o restricție admisibilă privind obligațiile practicianului față de pacient, care decurg din articolul 15 alineatul (3) prima teză coroborat cu articolul 12 alineatul (5) prima teză din RGPD, acest lucru ar însemna că pacientul ar trebui să suporte costurile aferente copiei datelor care trebuie furnizată de practician, în temeiul articolului 15 alineatul (3) prima teză din RGPD, inclusiv în ceea ce privește prima copie, întotdeauna și indiferent de împrejurările concrete ale cazului individual, așadar, în special, indiferent de quantumul costurilor legate efectiv de furnizarea copiei.
- 18 Aceasta conduce la întrebarea formulată la punctul 2 litera c), dacă o astfel de excepție privind furnizarea – în speță, în ceea ce privește furnizarea documentelor pacienților în relația dintre practician și pacient – poate fi o măsură necesară și proporțională în sensul articolului 23 alineatul (1) litera (i) din RGPD. În special, instanța de trimitere solicită îndeosebi să se clarifice dacă restricția privind drepturile persoanei vizate de la articolul 630g din BGB se încadrează în marja de apreciere acordată legiuitorului național prin articolul 23 alineatul (1) din RGPD.
- 19 Instanța de trimitere consideră că, din cerințele necesității și proporționalității, rezultă că o restricție instituită în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) din RGPD trebuie în principiu să lase o marjă pentru a lua în considerare împrejurările cazului individual.
- 20 Acest lucru nu este însă valabil în ceea ce privește articolul 630g alineatul (2) a doua teză din BGB. Acest regim conține o excepție completă privind domeniul (în ceea ce privește furnizarea documentelor referitoare la tratament). Potrivit instanței de trimitere, acest regim nu este justificat de efortul deosebit care îi revine practicianului. Aceasta subliniază că, la rândul său, legiuitorul Uniunii a avut în vedere interesele economice ale operatorului: numai furnizarea unei prime copii poate fi solicitată în mod gratuit; pentru orice alte copii solicitate de persoana vizată, operatorul poate percepe o taxă rezonabilă, bazată pe costurile administrative, în conformitate cu articolul 15 alineatul (3) a doua teză din RGPD.

Cu privire la a treia întrebare

- 21 Cererea de protecție jurisdicțională a lui DW vizează furnizarea unei copii a tuturor documentelor medicale care îl privesc, și anume a unei copii a „fișei medicale”, atât în sensul articolului 630f din BGB, cât și în sensul articolului 3 litera (m) din Directiva 2011/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2011 privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere.
- 22 Această cerere de protecție jurisdicțională poate intra în domeniul de aplicare a articolului 15 alineatul (3) prima teză din RGPD numai în măsura în care fișa medicală conține datele cu caracter personal ale reclamantului.
- 23 Un aspect contestat și care face deja obiectul unei cereri de decizie preliminară pendinte pe rolul Bundesverwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ Federal, Austria) (decizia de trimitere din 9 august 2021 pronunțată în cauza C-487/21) este cel privind conținutul și domeniul de aplicare al obligației, prevăzute la articolul 15 alineatul (3) prima teză din RGPD, de a furniza o copie a datelor cu caracter personal care fac obiectul prelucrării. Acest dezacord devine determinant pentru soluționarea litigiului în cazul în care dreptul invocat de DW nu trebuie să fie deja respins pe baza aspectelor acoperite de primele două întrebări adresate.
- 24 Potrivit unei opinii, articolul 15 alineatul (3) din RGPD dă naștere unui drept la o copie a datelor la care urmează să fie furnizat accesul în conformitate cu articolul 15 alineatul (1) din RGPD, dar, în principiu, nu și unui drept la furnizarea de copii ale unor documente determinate sau ale tuturor datelor individuale prelucrate. Pentru îndeplinirea obiectivului dreptului de acces, menționat în prima teză a considerentului (63), acela de a permite persoanei vizate să fie informată cu privire la prelucrarea datelor sale cu caracter personal și să verifice legalitatea acesteia, o sinteză – eventual structurată – a datelor prelucrate poate fi chiar mai adecvată decât furnizarea unei copii a tuturor datelor individuale, care poate fi redundantă. Obligația operatorului care decurge din articolul 15 alineatul (3) prima teză din RGPD nu ar putea fi atât de extinsă încât să i se impună să furnizeze o copie a fiecărui document care conține date cu caracter personal – de exemplu, numele persoanei vizate. Această opinie se poate întemeia de asemenea pe Hotărârea Curții de Justiție din 17 iulie 2014, YS și alții (C-141/12 și C-372/12, EU:C:2014:2081, punctul 45, 59 și următoarele).
- 25 Potrivit unei alte opinii, persoana vizată trebuie în principiu să primească de la operator, în temeiul articolului 15 alineatul (3) prima teză din RGPD, o copie a tuturor datelor cu caracter personal prelucrate, în versiunea existentă la acesta. Astfel, pacientul ar trebui să primească o copie a tuturor documentelor medicale care îl privesc, în măsura în care acestea conțin datele sale personale. O compilație a datelor nu ar fi suficientă.
- 26 Această opinie se întemeiază pe faptul că dreptul persoanei vizate la o copie este un drept autonom față de dreptul de acces prevăzut la articolul 15 alineatul (1) din

RGPD și, prin urmare, nu este limitat, în economia reglementării, la conținutul necesar al accesului prevăzut de această dispoziție. Obiectivele privind asigurarea transparenței și a posibilității de a efectua un control al legalității, menționate în cuprinsul considerentului (63), nu ar putea fi atinse în același mod printr-o simplă sinteză sau prezentare generală a datelor cu caracter personal prelucrate. Hotărârea Curții de Justiție din 17 iulie 2014, YS și alții (C-141/12 și C-372/12, EU:C:2014:2081), referitoare la interpretarea articolului 12 litera (a) din Directiva 95/46, nu ar putea fi invocată, întrucât această dispoziție nu ar conține în mod specific un drept la furnizarea unei copii.

DOCUMENT DE LUCRU